

propagandu za podizanje malih ribnjaka u zadrudnom ili privatnom posjedu. U našoj domovini imade obilje takovih mogućnosti; postoje vrlo dobre klimatske i zemljišne mogućnosti, a i naklonost seljaka za gajenje riba, samo bi bila potrebna organizovana, pristupačna i jeftina pomoć od stra-

ne nadležnih stručnih ustanova. Ribnjačarstvo u obliku malih ribnjaka širom naše zemlje, doprinijelo bi intenzivnijem iskorištavanju mnogih zapuštenih, manje vrijednih, podvodnih zemljišta i time dalo svoj doprinos porastu materijalnog blagostanja našeg naroda.

Jovan Korda, Beograd

JEZIČKA PITANJA RIBARSTVA

(Nastavak)

Ulaženje naše ribarske privrede u savremeni način gajenja riba u ribnjacima zahtevalo je da se iznađu i termini za nove pojmove. Poznate reči: ribar, ribarstvo, ribogojac i ribogojstvo nisu odgovarale novim pojmovima. Stvaralačka moć jezika našla je potrebne termine u živom vrelu svoje smislaone povezanosti sa životom i njegovim manifestacijama.

Ti novi termini ribarstva ostali su nekim slučajem sve do naših dana nezapaženi i lingvistički neobrađeni. Ne mogu se naći ni u jednom rečniku našeg jezika, mada postoje već priličan broj decenija. Ali su oni ipak živeli, a i danas postoje u govornom saobraćaju i u stručnoj literaturi.

Ti termini iznose se ovde po prvi put u stvarnom značenju i lingvističkom opravdanju.

RIBNJAČAR — Lice koje se bavi gajenjem riba u ribnjacima. Njegovo stalno zanimanje ograničeno je na vodene površine, savremeno opremljene za racionalno gajenje riba.

I ribogojac zapravo gaji ribu, ali ne samo u ribnjacima, već i u drugim vodama. Uloge ribnjačara i ribogojaca uglavnom su identične po stručnosti, ali ne i po praktičnom cilju. Ribogojac je zapravo širi pojam po raznovrsnosti akcije i području. On se zanima za razne vrste riba, za objekte i ciljeve uskog ili relativno širokog područja, dok su ribnjačareve dužnosti teritorijalno određenih razmera i usmerene uglavnom na masovno gajenje određene vrste ribe.

Ribnjačar i ribogojac su privrednici; svaki na određenom području i sa tačno postavljenim ciljem. Ribogojac na ribnjacima ustvari je ribnjačar. Ali ribogojac na drugim ribnim vodama samo je ribogojac. Prema tome nije svaki ribogojac i ribnjačar, ali je zato svaki ribnjačar po stručnosti ribogojac.

Ti, na prvi pogled sinonimni pojmovi, ustvari su dva različita pojma. Oni su zasebne oznake za delove celine sa svojim poslovno povučanim okvirima, pa ih treba tako i shvatiti. Njihova sinonimnost je samo na stručnoj osnovi, ali ne i na poslovnoj i ciljnoj. Praksa i stručna literatura treba da uočavaju te razlike i da oba termina pravilno uzimaju u konkretnim prilikama.

Ribnjačar je sa jezičnog gledišta dobra kovanica, koju treba prihvatiti u njenom tačno uočenom smislu. Njen koren je isti kao koren drugih kovanica, izvedenih od reči riba. Za osnovu uzeta je imenična kovanica »ribnjak«, kojoj je dodat

nastavak-jar-. Fonetskim preobražajem postala je nova kovanica ribnjačar.

Kao sve reči sa nastavkom -jar- i ribnjačar imenuje lice koje vrši određene stručne radnje. Dakle radnje vezane za privrednu namenu ribnjaka.

RIBNJAČARSTVO — Sistem racionalnog gajenja riba na širokoj osnovi proizvodnje. Osnovni mu je cilj dobijanje što više ribljeg mesa, pomoću prihranjivanja riba obrocima spremljene hrane, ili povećanja prirodne hrane u ribnjacima dubrenjem te drugim meliorativnim merama. Ribnjačarstvo se tu izdvaja iz šireg kruga ribogojstva i svodi svoju delatnost na proizvodnju određenih kvalitetnih vrsta ribe za konzum. Proizvodnja mlađi i ostale akcije mogu se ograničavati u ribnjačarstvu na sopstvene potrebe, ali to mogu proizvoditi i za prodaju.

Ribnjačarstvo je teritorijalno skućenije od ribogojstva. Ribogojstvo može da obuhvati otvorene, i zatvorene vode, a ribnjačarstvo se ograničava na zatvorene vode t. j. ribnjake, može da zahvata i poluribnjake. Ribnjačarstvo je privredno viši stepen ribarske proizvodnje, a glavni mu je cilj rentabilnost i dobit. Ograničava se na vrste koje se mogu uspešno gajiti s obzirom na njihove uzgojne osobine. Svoju delatnost svodi na kvalitetne vrste, koje se zadovoljavaju jeftinom hranom.

Držimo da smo pravilno uočili razlike ova dva pojma, koji se u praksi prepliću, a ponekad poklapaju, i zato teško razlikuju. Te razlike nisu dosad zapažene i zamenjivanja su bila česta. Mišljenja smo da naša nauka i praksa treba da o tim razlikama vodi računa, i da oba pojma uzima u njihovim odgovarajućim značenjima.

I reč ribnjačarstvo nastala je spajanjem složene imenične osnove — ribnjačar — sa nastavkom -stvo. — Tako je dobivena imenična složena kovanica sa zasebno uobličenom pojmovnom sadržinom. Kao i ostale smislene reči s nastavkom -stvo — kazuje nam stanje stvoreno tvoračkim osobinama upotrebljene osnove, t. j. stanje koje ribnjačar stvara u ribnjacima. Po našem mišljenju to je gramatički dobra kovanica, a i pojmovno zauzima određeno mesto u naučnoj terminologiji.

Ističemo da se izvesnim lingvistima taj termin ne sviđa, jer navodno, ne odgovara melodičnosti našeg jezika i pravilima o građenju novih termina.

(nastaviće se)